

Staben
Beredskapsenheten
Börje Karlsson
Beredskapshandläggare
010 223 64 33

Regeringskansliet
Justitiedepartementet
10333 Stockholm

Yttrande om departementspromemorian Ds 2017:7 Kommunikation för vår gemensamma säkerhet

Länsstyrelsen i Jönköpings län yttrar sig enligt följande över Kommunikation för vår gemensamma säkerhet Ds 2017:7.

SAMMANFATTNING OCH ÖVERGRIPANDE SYNPUNKTER

För att effektivt kunna hantera oönskade händelser såsom olyckor och extraordinära händelser krävs ett komplement till dagens Rakelsystem, så att information såsom dokument och bild kan överföras både inom varje aktör, men också mellan aktörerna. Behovet torde öka kraftigt med tiden. Den nya kommunikationslösningen bör kunna användas brett av alla aktörer verksamma inom allmän ordning, säkerhet, hälsa och försvar (PPDR) men det kräver:

- Rimlig anslutningsavgift samt en finansieringsmodell som är förankrad hos aktörerna;
- En struktur så att varje aktör snabbt kan utbyta information med andra aktörer;
- De synpunkter som berörda aktörer framför, beaktas avsevärt bättre än vid införandet av Rakelsystemet;
- Tillräcklig bandkapacitet, täckning och säkerhet för att klara respektive aktörs behov av att utbyta sekretesskyddad information;
- Tillräcklig reservkraftförsörjning, motsvarande målet för Rakelsystemet 2018;
- Möjlighet till regional autonomitet (ö-drift) bör gälla för regioner i storleksordning län i hela riket;
- Oberoende av de kommunikationslösningar allmänheten nyttjar, eftersom dessa tenderar bli överbelastade vid större händelser.

Därutöver bedömer Länsstyrelsen att Rakel behöver finnas kvar parallellt och i möjlig mån oberoende av den nya kommunikationslösningen, för att säkra en grundförmåga även när samhället drabbas av omfattande teletekniska störningar.

Länsstyrelsen bedömer också att kommunikationslösningen i första hand bör inriktas på att lösa krisviktig information hos och mellan aktörerna.

I det följande följer vissa detaljsynpunkter på enskilda delar av utredningen.

DELTALJSYNPUNKTER PÅ BETÄNKANDETS FÖRSLAG

Förkortningar och definitioner

Utöver begreppet ”Samhällsviktig verksamhet” bör det snarlika men inte liktydiga begreppet ”Samhällskritisk” definieras, eftersom det senare används i flera viktiga avsnitt i promemorian. Vidare bör också framgå i vilken utsträckning andra än PPDR-aktörer, ska få nyttja lösningen, och på vilka villkor. Möjligen måste det först utredas.

Kapitel 2.1 Radiokommunikation... sid 34-35.

Rakel medger bra och säker talkommunikation. Talkommunikation är snabbt, enkelt och tillräckligt säkert för att hantera den största delen av de kommunikationsbehov som kan föreligga vid olyckor och extraordinära händelser både idag och i framtiden. Behovet av datakommunikation kommer säkerligen att öka väsentligt, men kan inte i praktiken ta över merparten av den talade kommunikationen. Därför bör Rakels livslängd förlängas så långt möjligt är, och den nya kommunikationslösningen byggas upp så oberoende av Rakel som möjligt för att få önskad redundans till rimlig kostnad.

Kapitel 2.2.2 Post- och telestyrelsen sid 39 sista meningen.

Införandet av den nya kommunikationslösningen innehåller ännu fler problemområden än Rakel, exempelvis vilken information som systemet ska kunna förmedla, till vem och under vilka förutsättningar. Införandet av Rakel var dåligt de första åren beroende på att systemleverantören inte beaktat behovet av struktur för samverkan och samarbete. Därför är det angeläget att låta utvärdera erfarenheterna från införandet av Rakel för att finna motsvarande struktur tidigt.

Kapitel 4.3 Användarkrets... sid 71 fjärde punktsatsen.

Även bolag som har avtal med kommun att bistå inom räddningstjänsten måste medtas.

Kapitel 4.3.1 Användning... sid 72 första stycket.

Som redan anförts är det ytterst diskutabelt att låta den nya kommunikationslösningen omfatta även tjänster som bärs av nuvarande Rakel, eftersom all kommunikationsförmåga då kan riskera att slås ut samtidigt.

Kapitel 4.3.3 Kommuner... sid 77 sista stycket.

Av samma orsak som Rakel har stora begränsningar för rökdykning torde det nya systemet ha ännu större begränsningar, om inte särskilda kostnadskrävande åtgärder vidtas. Det är bara ett exempel på att det kan vara kontraproduktivt att utforma systemet så det klarar aktörernas alla behov. Målsättningen bör istället vara att klara de behov som kräver grundsekretess, bandbredd och robusthet, för respektive PPDR-aktör.

Kapitel 5.2.1 Tjänster... sid 83 första stycket

Som framhållits ovan är det olämpligt att låta den nya kommunikationslösningen ersätta Rakel. Visserligen medför Rakel vissa kostnader, men samtidigt en redundans som torde vara svår att få med ett enda system.

Kapitel 5.2.4 Robusthet...sid 90 andra och sista stycket

Det är rimligt att den nya kommunikationslösningen till alla delar förses med reservkraft som motsvarar Rakels mål 2018, d.v.s. att 80 % av basstationerna har reservkraftsförsörjning för sju dygn utan tillförsel av bränsle. Det motsvarar vad staten också vid vissa tillfällen rekommenderat för samhällsviktiga kommunala verksamheter.

Kapitel 5.2.5 Informationssäkerhet

Samtidigt som det är angeläget att skydda information är det angeläget att de aktörer som så behöver kan delges relevant information oavsett organisationsgränser. Att hantera större händelser kräver i allt större utsträckning samverkan och samarbete över organisationsgränser, såväl mellan stat, kommun och vissa företag. Inledningsvis saknades struktur för detta i Rakel vilket medförde att enskilda organisationer införde Rakel utan förståelse för hur samverkan skulle kunna ske med andra organisationer. Det löstes först genom det s.k. FoG-projektet där länsstyrelserna i Jönköpings och Kronobergs län, polis, landsting, kommuner och SOS Alarm gemensamt utformade en strukturell uppbyggnad med talgrupper efter vissa förutsedda behov, täckande allt från den lilla till den mycket stora händelsen.

Promemorian saknar tyvärr helt motsvarande tankegångar om hur behövlig, även sekretessklassad, information ska kunna delas mellan behövande aktörer, utan att sekretessklassad information kommer på avvägar. Det är en allvarlig brist, i synnerhet i ett system som ska användas operativt, d.v.s. där snabbt tillgänglig information kan vara livsviktig.

Kapitel 5.2.7 Offentlig... sid 93 första stycket

Det är angeläget att regional autonomitet, motsvarande den som omnämns för Gotland, även möjliggörs för andra regionala områden motsvarande län.

Kapitel 7.6 Täckning...sid 147 första stycket

Polisens erfarenheter som de beskrivs är inte helt relevanta för andra aktörer. Det som skiljer händelser som kräver omfattande kapacitet i glesbygd från de händelser som inträffar i storstad är snarare frekvens än magnitud. Stora olyckor kan sällan förutses. Exempelvis en tågolycka med många skadade måste kunna hanteras oavsett var den inträffar. En stor skogsbrand måste kunna hanteras där den inträffar, och det är aldrig i storstaden.

Kapitel 9.3.1 Schabloner ...sid 203, andra stycket

Det torde vara svårt att centralt avgöra vilket värde som kommunikationslösningen har för varje enskild aktör, och mervärdet utöver marknadens kommunikationslösningar torde upplevas som begränsad i vissa fall. (Jämför synpunkterna på bilaga 10.)

För att få god samverkansnytta är det angeläget att kostnaderna blir så låga att alla krisviktiga aktörer väljer att ansluta sig med många användare. Därför bör ett robust system med god sekretess, täckning och bandbredd till låg kostnad för aktörerna eftersträvas. De aktörer som så anser sig behöva, bör ges möjlighet att köpa till exempelvis extra bandbredd eller god täckning inne i större byggnadskomplex, så att inte de kostnader detta medför drabbar övriga användare. En låg abonnemangsavgift är mycket viktig för att få många användare.

Kapitel 9.4.1 Succesiv... Sid 207 andra stycket

Framförallt måste utredas och beslutas om hur samverkan genom utbyte av information, och då även sekretesskyddad information, mellan olika aktörer ska kunna ske snabbt och säkert i samband med en dynamisk händelse som t.ex. en större brand.

Som tidigare anförts är det olämpligt att avveckla Rakel även efter en omfattande utbyggnad av den nya kommunikationslösningen.

Kapitel 9.5 Aktörernas... sid 212, 213, 214

Man bör beakta att merparten av de samhällskritiska aktörernas kommunikationsbehov inte rör sekretessbelagd information utan öppen information som delges en rad andra aktörer. Det torde vara olämpligt om öppen information i onödan flyttas från förekommande operatörer till den nya kommunikationslösningen, till sannolikt mycket högre kostnader.

Kapitel 10.5 Samhällsekonomiska... sid 233 sista stycket

Det är rimligt att anta att en dedikerad lösning medför lägre skadekostnader och färre antal förlorade liv, men de antaganden som utredningen redovisar är delvis kraftigt överskattade. Det är otroligt att den nya kommunikationslösningen skulle kunna begränsa antalet omkomna vid bränder, så det ger "totalt räddade liv per år". Troligare är att det skulle kunna medföra något räddat liv per år. Samhällsvärde för detta blir då snarare 35 än 350 mnkr årligen. Men å andra sidan finns ingen uppskattning av vilka ekonomiska värden som kan räddas genom en effektivare släckning av brand i komplicerade byggnader m.m.. Det är oklart om de följande exemplen på sida 234 är bättre underbyggda. Inte minst om kostnaden för systemet fördelas som abonnemangavgift på olika aktörer är det angeläget att utgå från realistiska samhällsvärden.

Kapitel 10.6 Konsekvenser...sid 249 andra stycket

Det är angeläget med en bred användning och tydligare styrning för en gemensam kommunikationslösning vid sidan av Rakel. I detta bör då ingå en struktur för informationsutbyte över organisationsgränser, så att sekretessbelagd information enkelt och snabbt kan delas med behövande andra PPDR-aktörer utan att komma på avvägar. Det är viktigt att den strukturen upprättas i samarbete med aktörerna och att systemoperatören även framgent är lyhörd för aktörernas behov.

Detta yttrande har beslutats av landshövding Håkan Sörman, efter föredragning av beredskapshandläggare Börje Karlsson. I den slutliga handläggningen har även länsrådet Anneli Wirtén och beredskapsdirektör Fredric Jonsson deltagit.

Håkan Sörman
Landshövding

Börje Karlsson
Beredskapshandläggare